

Openingstoespraak van de voorzitter (Lidy F. Wiggers-Rust) ter gelegenheid van het symposium ‘Mediation en gebiedsgerichte aanpak’

‘Bagger in schone Gelderse plas

- Waterschap Vallei en Eem ziet geen gevaar voor milieu*
 - Omwonenden in Lunteren begrijpen niets van besluit*
 - Buurt stuurt brandbrief naar minister Cramer’,*
- zo kopte de Volkskrant eind oktober van dit jaar.

Welkom

Welkom bij het Lustrumsymposium van de Stichting Mediation in Milieu en Ruimtelijke Ordening! Ik mag u welkom heten, mede namens mijn collega-bestuursleden, de Lustrumcommissie van onze Permanente Commissie Denktank en het Nederlands Mediation Instituut (NMI), dat dit symposium financieel heeft ondersteund. Ik heet in het bijzonder welkom de leden van onze Raad van Aanbeveling, onze gasten en alle andere aanwezigen. Wij zijn heel blij dat u met ons het tienjarig bestaan van de Stichting wilt vieren.

Over de Stichting (tot op heden en toekomst)

Tot op heden

Op 11 november 2009 bestond de Stichting tien jaar. Tien jaar Stichting Mediation in Milieu en Ruimtelijke Ordening = tien jaar mediation in milieu en ruimtelijke ordening. Ik zal u toelichten waarom.

De Stichting is ontstaan uit de NMI-Werkgroep Mediation in Milieu en Ruimtelijke Ordening, die in 1998 en 1999 het product mediation in dit speelveld heeft onderzocht, een voornaam wapenfeit dat wij u willen melden:

het instrument mediation was voordien nog niet ontgonnen in zaken waarbij de overheid was betrokken. De Stichting heeft daarin - dat durven wij in alle bescheidenheid op te merken - een pioniersrol vervuld door mogelijke barrières voor mediation op dit terrein te onderzoeken en te kijken of deze, mits daaraan aandacht zou worden besteed, zouden kunnen worden geslecht. Daaruit is ons eerste boekje voortgevloeid: ‘Mediation: een nieuw instrument in het speelveld van milieu en ruimtelijke ordening’. Dit boekje heeft een grote impact gehad op mediation in overheidszaken.

Vervolgens wilden wij onze vleugels uitslaan, een echte structuur ontwikkelen, zodat wij in het maatschappelijk leven een rol zouden kunnen spelen. Wij kozen voor de vorm van een stichting, waarin naast de aanbodzijde ook de vraagzijde van mediation, dus het veld, een belangrijke rol zou kunnen spelen. Daarom is er gezocht naar bestuursleden uit de gremia overheid, bedrijfsleven en milieuorganisaties, naast personen uit de Permanente Commissie Denktank van de Stichting, waarin de eerder genoemde NMI-Werkgroep Mediation in Milieu en Ruimtelijke Ordening haar vervolg vond.

Doelstelling van de Stichting vormt:

het bevorderen van het gebruik van mediation als specifieke vorm van procesbegeleiding, conflictoplossing in het speelveld van milieu en ruimtelijke ordening, en voorts al hetgeen daarmee rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.

Als in dat kader verrichte activiteiten zijn ondermeer te noemen:

- het vergroten van de bekendheid van mediation door middel van onder andere een viertal bundels, congressen, een brochure en flyer;
- het vergroten van de kennis en ervaring op het gebied van toepassingsmogelijkheden van mediation in milieu en ruimtelijke ordening onder meer door de opzet en uitvoering van pilot-projecten:
 - met VROM: Toepassing van mediation bij conflicten in het leefomgevingsbeleid Praktijkverkenning;
 - met SenterNovem: Mediation bij windprojecten Methode voor een goed draagvlak?;
 - met VNG: bijdrage aan Handboek VNG ‘Van woonvisie tot prestatieafspraken’;
 - met de Raad Landelijk Gebied (RLG): Mediation in de leefomgeving Casebeschrijvingen en onderzoek naar mediation in rood-groen-discussies;
- het stellen van (additionele) kwaliteitsnormen waaraan door de Stichting geregistreerde mediators moeten voldoen om te worden opgenomen in het registratiereglement van de Stichting;
- het voorzien in mogelijkheden om de voor registratie benodigde kennis op te doen in de vorm van een tweejaarlijks (te)(ge)houden basistraining, nl. in 2003, 2005 en 2007; binnen de Permanente Commissie Denktank wordt voorts gewerkt aan intervisie, waarin onderwerpen specifiek van belang voor mediators in milieu en ruimtelijke ordening aan de orde komen;
- het vervullen van een intermediaire rol door partijen behulpzaam te zijn bij de inschakeling van mediators in milieu en ruimtelijke ordening (providerfunctie). De Stichting heeft daarbij niet alleen bemiddeld in concrete gevallen, maar ook een rol vervuld bij de selectie van voor mediation geschikte mediators, bijvoorbeeld in mediations naar aanleiding van procedures bij de Raad van State; intussen wordt de desbetreffende functie mede ingevuld door het plaatsen van MRO-geregistreerde mediators met foto op de website van de Stichting.

Waar staat de Stichting nu?

Het product mediation is goed ontwikkeld. Voorts is er een groep van mediators gevormd die het vak mediation in milieu en ruimtelijke ordening verstaat.

Toekomst

Hoe ziet de toekomst eruit?

Wij willen de toepasbaarheid van mediation in het speelveld van milieu en ruimtelijke ordening nog beter in beeld brengen, deze breder trekken door mediation niet alleen een rol te laten spelen als er reeds een conflict is, maar ook om conflicten te voorkomen.

‘It usually costs less to avoid getting into trouble than to pay (financially and emotionally) for getting out of trouble’,

aldus Prof. Louis Brown, een Amerikaanse professor die dit thema in de jaren vijftig van de vorige eeuw reeds aansneed.

Hoe kijkt u aan tegen de problematiek rond bagger in de schone Gelderse plas en de diverse daarbij betrokken stakeholders?

Omwonenden schrijven de minister dat ‘hun participatie niets heeft voorgesteld omdat het doel al van tevoren vaststond: doorgaan met stort’. Panklare voorstellen roepen doorgaans veel weerstand op. Consensus is te bereiken door overleg.

Het Waterschap Vallei en Eem vindt naar aanleiding van deze ervaring dat ‘voor het storten van verontreinigde bagger weer een milieuvergunning moet worden aangevraagd. Dat geeft

omwonenden de juridische mogelijkheid protest aan te tekenen'. En dan zijn wij weer terug bij af!

Was dit te voorkomen geweest? Hier raken we aan oplossingen als aangedragen door de Commissie Elverding. Zij adviseerde de overheid stakeholders in de verkenningsfase voorafgaand aan de besluitvorming actief te betrekken door *gezamenlijk* te werken aan probleemanalyse, de formulering van ambities en de keuze van het voorkeursalternatief.

Hoe zullen deze processen worden vorm gegeven?

Hoe wordt met alle belangen voldoende rekening gehouden, ook met de kwetsbare en de individuele belangen?

Hoe wordt het proces zo ingericht dat daadwerkelijk voldoende draagvlak van desbetreffende partijen wordt verkregen, dat een gang naar de rechter vervolgens wordt voorkomen en daadwerkelijk de zo belangrijk geachte tijdwinst kan worden geboekt?

Zou daar misschien een rol voor mediation kunnen zijn weggelegd?

Wij zijn heel benieuwd daarop vanmiddag uw antwoord te vernemen.

Over mediation

Wat is mediation eigenlijk?

De Stichting Mediation in Milieu en Ruimtelijke Ordening gebruikt daarvoor de volgende definitie:

'Mediation is het proces waarbij een onafhankelijke derde (mediator) wordt ingezet om partijen in een geschil of in een situatie waarbij gereede kans op een geschil bestaat te begeleiden bij het vinden van een oplossing voor dat geschil of voor het voorkomen daarvan.'

In deze definitie komt goed tot uiting dat ook in het voorkomen van conflicten een rol is weggelegd voor mediation.

In mediation is sprake van:

- een gestructureerd proces.
Het mediationproces is een gestructureerd en gefaseerd proces met van tevoren afgesproken spelregels. Dit maakt het proces transparant en veilig;
- onder leiding van een neutrale en onafhankelijke derde (de mediator).
Het staat onder begeleiding van een neutrale en onafhankelijke derde (de mediator);
- op basis van belangen.
In het mediationproces vraagt de mediator partijen naar hun werkelijke belangen. Hij zorgt dat partijen elkaars beweegredenen kennen en dat ze daar met elkaar over kunnen praten. Hij stimuleert partijen naar elkaar te luisteren, zodat over en weer begrip ontstaat (begrijpen en begrepen worden!) en onderling vertrouwen (erg belangrijk voor het welslagen van processen).
NB: meer begrip geeft meer ruimte om te onderhandelen. Denk je eens in hoe een ander op een bepaald voorstel zou reageren (voorbeeld uit eigen mediationpraktijk).
De mediator kijkt met partijen welke belangen gemeenschappelijk zijn, zodat wij/zij-denken zo veel mogelijk wordt voorkomen en tussen de vele belangen verbindingen kunnen worden gelegd. De mediator zal met partijen proberen de gemeenschappelijke belangen te maximaliseren en daarbij niet alleen kijken naar belangen maar ook zoeken naar gedeelde waarden.
Doordat partijen elkaars belangen en beweegredenen kennen ontstaat bereidheid met elkaar toekomstgericht te denken;

- waarin wordt gezocht naar oplossingsmogelijkheden (opties).
Mediation is een creatief proces. Er komen verrassende nieuwe mogelijkheden op tafel. Gezocht wordt naar tal van opties ter oplossing van de problematiek. Daarbij kan sprake zijn van 'taart vergroten'.
NB: In grote processen kan zowel in de belangenfase als in de optiefase van een matrix gebruik worden gemaakt, zodat ook kan worden geclusterd. Gezocht wordt naar situaties waarin maximale bereidheid ontstaat voor het vinden van oplossingen;
- waarover wordt onderhandeld.
Over tegengestelde belangen kan worden onderhandeld;
- waarna overeenstemming over gevonden oplossingen wordt vastgelegd.
Oplossingen worden vastgelegd;
- die vervolgens wordt geïmplementeerd.
In een implementatiefase kan begeleiding door een mediator nieuwe problemen voorkomen.

Mediation is in vrijwel elke fase van besluitvorming toepasbaar: in de fase van voorbereiding van besluitvorming tot aan het moment van besluitvorming zelf en bij de implementatie ervan.

Programma en sprekers

Dan wordt het nu tijd het programma aan u uiteen te zetten. Ik zal alle sprekers bij u introduceren op het moment dat zij voor het voetlicht treden.

Zoals u ziet in het door u ontvangen programma (opgenomen op deze site) zult u allereerst worden bijgepraat over de meest actuele stand van mediation, nationaal en internationaal (EG), inclusief de plannen die er zijn op het gebied van verdere professionalisering van mediation en de mediator.

Vervolgens krijgt u een tweetal inleidingen over Mediation en gebiedgerichte aanpak: de eerste concentreert zich op Natura 2000, de tweede op grondwaterbeheer en de verbinding met Natura 2000. Niet het beleid maar de rol van mediation staat vandaag centraal.

Bijzonder is dat na elke inleiding uit onze Permanente Commissie Denktank een tweetal mediators zal interveniëren.

Tussen beide dossiers zal er om 15.00 uur een pauze zijn.

Na het tweede dossier zal er ruimte zijn voor discussie.

Afgesloten wordt met een gezellige borrel.

Ik wens u een informatieve en gezellige middag toe, waarbij u ook veel bekenden en onbekenden zult ontmoeten, met wie u over dit belangrijke onderwerp kunt spreken!
